

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНА ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ

Л.М.ПІНЧУК

Україна, м. Запоріжжя, Запорізький національний університет

На рубежі тисячоліть в Україні почала створюватися нова система вищої освіти, орієнтована на входження у світовий освітній простір. Цей процес вимагає від педагогічної науки впровадження інноваційних технологій і розробки нових методів навчання. Головна функція освіти – всебічний розвиток людини. Пріоритетні завдання сучасної освіти – навчити навчатися і навчити ефективній взаємодії у процесі навчання, тобто формувати здатність цілеспрямовано оволодівати професійними навичками, знаходити необхідну інформацію, розвивати уміння співпрацювати у колективі, формувати цілісний світогляд і світосприйняття, займати активну життєву позицію, прагнути до духовної і фізичної гармонії.

Проблема пошуку найбільш ефективних освітніх технологій, що здатні забезпечити досягнення поставлених цілей є нагальною потребою сьогодення. Інноваційне навчання – це зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна та освітня діяльність, яка ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості.

Мета нашого дослідження – обґрунтувати ефективність особистісно орієнтованого підходу у навчанні іншомовного спілкування.

Теоретичні й практичні аспекти інноваційних педагогічних технологій організації навчального процесу у вищих навчальних закладах розглядались у наукових дослідженнях І.Богданової, О.Гохберг, О.Євдокимова, І.Козловської, А.Слободенюка. У зарубіжній педагогічній теорії та практиці проблеми педагогічних технологій досліджували такі вчені, як С.Ведемейер, Г.Веллінгтон, М.Вульман, М.Кларк, П.Мітчел, Ф.Персиваль. С.Сполдінг, Р.Томас та ін.

Науковці довели, що в теорії педагогічної інноватики функціонують фундаментальні закони, знання яких дає змогу ефективно впроваджувати інновації у системі освіти та керувати ними. Це такі закони, як: закон незворотної дестабілізації педагогічного

інноваційного середовища, закон фінальної реалізації інноваційного процесу, закон стереотипізації педагогічних інновацій, закон циклічного повторення, зворотності педагогічних інновацій [1, с. 37].

Таким чином, розвиток сучасних освітніх технологій ґрунтується на досягненнях педагогічної думки та досвіді видатних науковців та педагогів-практиків XIX – XX сторіччя.

Стан сучасної сфери освіти і тенденції розвитку суспільства вимагають розвитку системи освіти на основі новітніх інформаційних технологій. Серед головних недоліків традиційної системи навчання називають: авторитарний стиль викладання; домінування пояснювально-ілюстративного типу навчання і репродуктивної діяльності учнів; перевагу фронтальної роботи, обмеженість діалогічного спілкування; породжені цими факторами невміння і небажання вчитися; відсутність прагнення самоосвіти (саморозвитку).

Особистісно орієнтована освіта реалізується через діяльність і за своїм внутрішнім змістом передбачає співпрацю і саморозвиток суб'єктів навчального процесу, виявлення їх особистісних функцій. Проблема необхідності особистісного підходу у процесі навчання розглядається у працях В.О.Сухомлинського, І.С.Кона, А.В.Петровського, Б.О.Федоришина, І.О.Зимньої, В.В.Давидова, О.Г.Асмолова, І.Д.Беха, В.В.Рибалки, В.В.Серікова, І.С.Якиманської та ін. [2, с. 27].

Особистісно-орієнтована освіта ґрунтується на таких засадах: становлення і розвиток особистості відбувається з урахуванням її здібностей, нахилів, інтересів, ціннісних орієнтацій і суб'єктного досвіду; взаємодія педагогів та учнів будується на принципах співробітництва, взаємоповаги і взаєморозуміння; в основі навчання лежить позитивна Я-концепція особистості, що передбачає навчання на основі успіху та відмові від диктату та примушування; створюються умови для реалізації та самореалізації особистості.

Особливої ваги набуває особистісно-орієнтований підхід у навчанні іншомовного спілкування. Для такої моделі характерна орієнтація навчальної діяльності не на засвоєння готових знань, а на самостійний пошук і засвоєння інформації в процесі активної мисленнєвої діяльності. Найважливішими рисами такого підходу у процесі вивчення іноземних мов є результативність, тобто високий рівень виконання завдань і досягнення поставленої мети кожним учнем; висока вмотивованість, що сприяє підвищенню зацікавленості до вивчення іноземних мов, ергономічність, адже навчання проходить у

атмосфері співробітництва, позитивного доброзичливого мікроклімату за відсутності перенавантаження і перевтомлення. Це саме ті педагогічні умови, в яких розкривається особистісний потенціал учнів і вдосконалюються їхні уміння і навички.

Особистісний підхід проявляється в реалізації ідеї взаємодії учнів у групі, взаємного навчання, коли учні працюють над виконанням спільних завдань, допомагаючи один одному, коли вони несуть колективну відповідальність за успіхи кожного.

В рамках функціонування особистісно-орієнтованого підходу у процесі навчання іншомовного спілкування можна виокремити такі сучасні технології, як навчання у співробітництві, проектний метод, тандем-метод, дистанційне навчання, технологія використання мовного портфеля, інтенсивні методи вивчення іноземних мов тощо.

Концепція технології навчання у співробітництві полягає в тому, що учні, які працюють у невеликих групах (3-4 особи), отримують спільне завдання, ефективність виконання якого залежить від індивідуальних зусиль кожного, тобто кожний учень відповідає не тільки за свою роботу, але і за роботу свого товариша по групі. Тому учні зацікавлені допомагати один одному задля результативності виконання завдання в цілому, адже оцінка ставиться не кожному окремо, а всій групі.

Проектний метод є прикладом подальшого розвитку технології навчання у співробітництві. Одна з головних розробників цього методу – Є. С. Полат стверджувала, що метод проектів – суть розвиваючого, особистісно-діяльнісного навчання. Він може використовуватися на будь-якій ступені навчання іншомовного спілкування і за будь-якою тематикою. Суть використання методу проектів у процесі навчання іншомовного спілкування полягає у підвищенні мотивації і стимулюванні інтересу студентів до вивчення англійської мови із використання різноманітних можливостей проектної технології [3, с. 75].

Так, одним з прикладів застосування проектної роботи в процесі навчання іншомовного спілкування став проект „Кращі університети світу” (*„The best world universities”*), підготовлений студентами 1 курсу Запорізького національного університету, які вивчають англійську як другу іноземну.

Проект виконувався всіма студентами групи (10 осіб) і тривав 2 місяці.

На підготовчому етапі був складений план проекту, обрані відповідальні за певні напрями роботи (організаційне, інформаційне, технічне, координаційне забезпечення

проекту), була продумана змістова складова проекту (обрані університети, про які студенти готували інформацію англійською мовою і подавали її у вигляді комп'ютерної презентації), а також, було досягнуто домовленості про терміни виконання проекту.

На етапі безпосередньої роботи над проектом студенти займалися пошуком інформації та фото- і відеоматеріалів за темою проекту, підготовкою комп'ютерної презентації.

На заключному етапі було скоректовано тексти, кількість слайдів та обрано форму презентації проекту, яка передбачала невелику музично-літературну постановку.

День презентації проекту перетворився у свято. На початку заходу студенти виконали гімн „Гаудеамус”, потім прочитали власні переклади віршів відомих англійських поетів, а також підготували груповий танок у сучасних ритмах. Центральною частиною проекту був показ комп'ютерної презентації „Кращі університети світу”, який завершився демонстрацією відеоролика про свій рідний університет з побажанням йому стати у найближчому майбутньому одним з кращих університетів світу.

На підсумковому етапі було проаналізовано роботу групи в цілому і кожного з учасників окремо, були виділені певні недоліки в презентації і висловлені слушні пропозиції з можливостей удосконалення подальшої проектної роботи.

Таким чином, розвиток інноваційних процесів у освіті на сучасному етапі є об'єктивною реальністю, що зумовлена інтенсивним розвитком інформаційних технологій, оновленням змісту навчання, гуманістично спрямованим характером взаємодії всіх учасників навчального процесу, головна мета якого – формування творчої особистості учнів та їхньої активної громадянської позиції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології /І.М.Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352с.
2. Пехота О.М. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М.Любарська та ін. – К.: А.С.К., 2004. – 256 с.
3. Січкарук О.Т. Інтерактивні методи навчання у вищій школі: навч.-метод.посіб. / О. Т Січкарук. – К.: Таксон, 2006. – 88 с.
4. Фіцула М. Вступ до педагогічної професії: навч.посіб. / Михайло Фіцула. – Тернопіль: Навч. книга, 2003. – 167 с.
5. Фіцула М.М. Сучасні технології навчання у вищому навчальному закладі / М.М. Фіцула // Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / М. М. Фіцула. – К.: Академвидав., 2010. – С. 230–280.